

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Pomorska Delegatura w Gdańsku

DPG.410.1.4.2026

**Pan
Marcin Matyjasik
Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego
w Gdańsku
Drugi Urząd Skarbowy w Gdańsku
ul. Kołobrzeska 43
80-391 Gdańsk**

Wystąpienie pokontrolne

**P/26/001 Wykonanie budżetu państwa w 2025 roku –
egzekwowanie zaległości podatkowych budżetu państwa przez
Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w Gdańsku**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Drugi Urząd Skarbowy w Gdańsku, ul. Kołobrzeska 43, 80-391 Gdańsk (dalej: Urząd)

Kierownik jednostki kontrolowanej

Marcin Matyjasik, Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w Gdańsku, od 14 czerwca 2024 r.

Okres objęty kontrolą

Rok 2025 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2025. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2020-2024 okres kontroli obejmuje również te lata.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Pomorska Delegatura w Gdańsku

Kontrolerzy

1. Hanna Rybczyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr DPG/23/2026 z dnia 19 stycznia 2026 r.
2. Marta Gajewska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr DPG/30/2026 z dnia 2 lutego 2026 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności działań podejmowanych przez Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w Gdańsku (dalej: Naczelnik) w celu wyegzekwowania zaległości podatkowych budżetu państwa.

Podstawą sformułowania oceny egzekwowania zaległości podatkowych budżetu państwa przez Naczelnika były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- przeglądu analitycznego należności pozostałych do zapłaty, w tym zaległości netto, z tytułu podatków stanowiących dochody budżetu państwa,
- weryfikacji podejmowanych przez Naczelnika działań jako wierzyciela oraz organu egzekucyjnego w stosunku do wybranych należności.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego.*

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Naczelnik w 2025 r. jako wierzyciel prowadził prawidłowo działania w celu egzekwowania zaległości podatkowych budżetu państwa oraz monitorował egzekwowanie zaległości podatkowych.

Na koniec 2025 r. stan należności podatkowych pozostałych do zapłaty ogółem zmniejszył się o 2756,7 tys. zł w porównaniu do 2024 r. (o 0,9%) , a zaległości netto o 2929,1 tys. zł (1,0 %).

W 2025 r. w Urzędzie poprawiła się sprawność w podejmowaniu działań windykacyjnych, a wskaźnik szybkości podejmowania tych działań wyniósł 15 dni w porównaniu do lat 2022-2024, w których wyniósł odpowiednio 19, 20 i 23. Wskaźnik realizacji tytułów wykonawczych obejmujących zaległości podatkowe wyniósł w 2025 r. 63,7% i był zbliżony do poziomu osiągniętego w 2023 r. (63,5 %), natomiast był wyższy niż w 2022 r. o 5,2 pkt proc. oraz w 2024 r. o 2,8 pkt proc. Relacja kwoty zaległości podatkowych wyegzekwowanych w postępowaniach egzekucyjnych do kwoty zaległości objętej tytułami wykonawczymi wyniosła w 2025 r. 52,7% i w porównaniu z latami 2022-2024 była wyższa odpowiednio o: 21,8 pkt proc., 5,7 pkt proc. oraz 6,5 pkt proc. Kwota wyegzekwowanych zaległości wzrosła z 24 594,4 tys. zł w 2022 r. do 46 933,4 tys. zł w 2025 r.

Kontrola dochodzenia zaległości podatkowych od siedmiu zobowiązanych w kwocie 66 011,6 tys. zł (23,5 % zaległości netto na koniec 2025 r.) wykazała prawidłowe wszczynanie egzekucji administracyjnej oraz prawidłowe prowadzenie działań w zakresie egzekwowania należności.

Naczelnik jako organ egzekucyjny w 10 objętych badaniem umorzonych postępowaniach egzekucyjnych (w których był jednocześnie wierzycielem) co do zasady poszukiwał majątku i źródeł dochodu zobowiązanych, a w przypadkach, w których dysponował danymi o majątku lub źródłach dochodu na bieżąco podejmował czynności egzekucyjne w postaci zastosowania środków egzekucyjnych. Celem ustalenia stanu majątku lub źródeł dochodu zobowiązanych korzystano m.in. z dostępnych w Urzędzie narzędzi informatycznych, pozyskiwano informacje m.in. z Centralnej Ewidencji Kierowców i Pojazdów (dalej: CEPIK), Centralnego Rejestru Ksiąg Wieczystych, jednak w dwóch postępowaniach poszukiwanie źródeł dochodu przeprowadzono nie w pełni rzetelnie, ponieważ przed ich umorzeniem nie pozyskano aktualnych informacji na temat zobowiązanych z Kompleksowego Systemu Informatycznego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: KSI ZUS). W siedmiu z 10 przypadków nie wystąpiono z wnioskiem do Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: KRS) o wpisanie wymaganych danych, co było niezgodne z art. 55a ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji³ (dalej: upea), natomiast w pięciu – akta umorzonych postępowań egzekucyjnych nie zawierały aktualnych wydruków z CEPIK (w czterech przypadkach) oraz z systemu k@wa

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2026 r. poz. 268.

(w jednym przypadku), co było niezgodne z § 31 ust. 14 pkt 1 Wewnętrznej procedury postępowania w sprawie organizacji pracy w Dziale Egzekucji Administracyjnej⁴ (dalej: procedura).

Z powodu przedawnienia należności podatkowych, w latach 2024-2025 w Urzędzie odpisano należności ogółem w kwocie odpowiednio: 29 317,6 tys. zł i 10 427,1 tys. zł, w tym: 5480,8 tys. zł i 460,4 tys. zł – w związku z zaleceniem Szefa Krajowej Administracji Skarbowej z 23 kwietnia 2024 r.⁵

W związku z niewykonaniem zaleceń wynikających z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 października 2013 r., sygn. akt SK 40/12, w którym Trybunał Konstytucyjny stwierdził niekonstytucyjność rozwiązań prawnych dotyczących zasad przedawniania się hipoteki i zastawu skarbowego, Naczelnik realizował wytyczne Szefa KAS wynikające z pisma z 23 kwietnia 2024 r. nr DPP6.851.12.2024.CNNM odnoszącego się do art. 70 § 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa⁶ (dalej: Ordynacja podatkowa). Naczelnik dokonując odpisu przedawnionych należności zgodnie z tymi wytycznymi działał w sytuacji, w której Trybunał Konstytucyjny i sądy administracyjne wskazywały na wtórną niekonstytucyjność art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej, a działania organów władzy wykonawczej i ustawodawczej mające na celu wprowadzenie właściwych rozwiązań prawnych zalecanych przez organy władzy sądowniczej nie były dotychczas skuteczne.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

Egzekwowanie zaległości podatkowych budżetu państwa

1. Na koniec 2025 r. stan należności pozostałych do zapłaty z tytułu podatków stanowiących dochody budżetu państwa⁷ wyniósł 307 897,6 tys. zł i był niższy od stanu takich należności na koniec 2024 r. o 2756,7 tys. zł, tj. o 0,9 %.

Zaległości netto na koniec 2025 r. wyniosły 281 156,2 tys. zł i były niższe od ich stanu na koniec 2024 r. o 2929,1 tys. zł, tj. o 1,0 %. Zaległości te wynikały głównie z: decyzji naczelników urzędów celno-skarbowych (72 138,8 tys. zł), decyzji naczelników urzędów skarbowych (60 054,2 tys. zł), decyzji dyrektorów urzędów kontroli skarbowej⁸ (88 069,6 tys. zł) i deklaracji podatkowych (58 651,1 tys. zł).

Z wyjaśnień Naczelnika wynikało m.in., że główną przyczyną zmniejszenia stanu zaległości netto na koniec 2025 r. był wzrost kwot zaległości wyegzekwowanych oraz wpłat dokonanych tytułem podatku od towarów i usług. Odpisy zaległości przedawnionych (malejące z roku na rok), zdaniem Naczelnika nie stanowiły głównej przyczyny zmiany stanu tych zaległości.

(akta kontroli str. 21-39)

⁴ Nr SWW/020-13/2022, obowiązująca od 20 listopada 2022 r.

⁵ Pismo Dyrektora Departamentu Poboru Podatków z 23 kwietnia 2024 r. nr DPP6.851.12.2024 .CNNM: *Stanowisko w sprawie przedawnienia zobowiązań podatkowych zabezpieczonych hipoteką i zastawem skarbowym*; dalej: wytyczne Szefa KAS.

⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 111, ze zm.

⁷ Wśród takich należności w Urzędzie występowały należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług.

⁸ Przed powstaniem Krajowej Administracji Skarbowej; dalej: KAS.

Z powodu przedawnienia w Urzędzie dokonano odpisu należności podatkowych ogółem w kwocie 10 427,1 tys. zł (w 2025 r.) oraz 29 317,6 tys. zł (w 2024 r.). Kwoty te obejmowały również zaległości wymagalne wyłącznie z przedmiotu hipoteki lub zastawu skarbowego w wysokości odpowiednio: 460,4 tys. zł oraz 5480,8 tys. zł⁹, które odpisano po zmianie stanowiska Ministerstwa Finansów w 2024 r. (wytyczne Szefa KAS) w zakresie stosowania art. 70 Ordynacji podatkowej.

Z wyjaśnień Naczelnika wynikało m.in., że zastosowanie się do ww. pisma Ministerstwa Finansów z 23 kwietnia 2024 r., w którym przedstawiono aktualne stanowisko dotyczące stosowania przepisu art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej oraz informację o przyjętej prokonstytucyjnej wykładni tego artykułu, oparte było na analizie wielokryteriovej możliwości dalszego stosowania przepisu niezgodnego z konstytucją i jednocześnie nieusuniętego z porządku prawnego.

Przy stwierdzaniu przedawnienia zobowiązań zabezpieczonych hipoteką uwzględniono wyrok Trybunału Konstytucyjnego SK 40/12, w którym wskazano, że uznanie niekonstytucyjności art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej odnosi się również do brzmienia obowiązującego w chwili orzekania art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej. W orzeczeniu podkreślono tożsamość normatywną art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej (obowiązującego do końca 2002 r.) z art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej, który zastąpił ten przepis od początku 2003 r. Kolejnym kryterium zasadności prawidłowego rozumienia przywołanej tożsamości normatywnej przepisów wyłączających przedawnienie ww. zobowiązań była niekorzystna linia orzecznicza sądów administracyjnych i powszechnych, zgodnie z którą inna numeracja (§ 6/§ 8) wynikała tylko z rozszerzenia treści art. 70 Ordynacji podatkowej i przesunięcia przepisu o dwie jednostki redakcyjne w ramach tego samego artykułu.

W związku z powyższym stanowisko Ministerstwa¹⁰ zostało przyjęte do bezpośredniej realizacji i zgodnie z poleceniem weryfikacji zobowiązań zabezpieczonych hipoteką oraz odpisania zaległości przedawnionych (zawartym w piśmie Dyrektora Izby Administracji Skarbowej nr 2201-IER.4020.1.22.2024 z 24 kwietnia 2024 r.), w Urzędzie przeprowadzono stosowne analizy, na podstawie których dokonano odpowiednich odpisów.

(akta kontroli str. 24-34, 40-46)

Wyrokiem z 8 października 2013 r., sygn. akt SK 40/12, Trybunał Konstytucyjny stwierdził niekonstytucyjność art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2002 r. W końcowej części uzasadnienia tego wyroku zaznaczono, że obecnym odpowiednikiem art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej jest art. 70 § 8 tej ustawy, który nadal budzi podobne wątpliwości i wymaga pilnej interwencji ustawodawcy.

Po wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z 8 października 2013 r., sygn. akt SK 40/12, w orzecnictwie sądów administracyjnych ukształtowało się stanowisko o niekonstytucyjności art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej. Zdaniem NSA (15 lutego 2018 r., I FSK 1523/17) należy przyjąć,

⁹ Co stanowiło 4,4 % kwoty odpisanej ogółem w 2025 r. oraz 18,7 % kwoty odpisanej w 2024 r.

¹⁰ Stanowisko to zostało podtrzymane w piśmie Ministerstwa Finansów z 10 maja 2024 r. (nr DPP6.851.13.2024): *Stanowisko dotyczące odpisywania zaległości przedawnionych – art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej*, w którym opisano sposób postępowania z przedawnionymi zobowiązaniami.

że zobowiązania podatkowe, nawet te zabezpieczone hipoteką, ulegają przedawnieniu na ogólnych zasadach z uwagi na „wtórną niekonstytucyjność” art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej.

NIK zwraca jednak uwagę, że postanowieniem z 7 listopada 2016 r. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej nie był przedmiotem oceny w sentencji wyroku TK z 8 października 2013 r., a moc powszechnie obowiązującą ustrojodawca wiąże tylko z orzeczeniami Trybunału w wąskim rozumieniu, a więc z rozstrzygnięciami, które podejmuje Trybunał w sentencji swoich orzeczeń. Także Sąd Najwyższy w wyroku z 14 listopada 2015 r. sygn. akt II CSK 517/14 wskazał, że powołany wyrok Trybunału Konstytucyjnego spowodował utratę mocy obowiązującej jedynie przepisu określonego w sentencji wyroku, moc wiążącą bowiem ma tylko sentencja wyroku, a nie jego uzasadnienie.

Odnosząc się do realizacji wytycznych wskazanych przez organ nadzoru w zakresie pisma z 23 kwietnia 2024 r. nr DPP6.851.12.2024.CNMM, należy wskazać, że naczelnicy urzędów skarbowych jako organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów i w granicach prawa. Jako organ, którego zadaniem jest zgodnie z art. 28 ust.1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej¹¹ m.in. ustalanie, określanie, pobór podatków, opłat i niepodatkowych należności budżetowych oraz innych należności na podstawie odrębnych przepisów, wykonywanie zadań wierzyciela należności pieniężnych oraz wykonywanie egzekucji administracyjnej – naczelnik urzędu skarbowego zobowiązany jest w pierwszej kolejności do dokonania samodzielnej wykładni przepisów prawa. W skomplikowanym stanie prawnym dotyczącym interpretacji art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej należało niewątpliwie liczyć się ze skutkami prawnymi i finansowymi nieuwzględnienia linii orzeczniczej sądów administracyjnych będącej następstwem stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny wtórnej niekonstytucyjności art. 70 § 8 Ordynacji podatkowej. Jednocześnie organy podatkowe przy dokonywaniu wykładni tego przepisu powinny mieć na względzie skutki nieuchwalenia przepisu uwzględniającego zalecenie Trybunału Konstytucyjnego wynikające z wyroku z 8 października 2013 r. Do kompetencji organów administracji, w tym Szefa KAS i podległych mu organów nie należy badanie zgodności przepisów z Konstytucją RP, czy też przesądzanie o ich konstytucyjności, bowiem tylko Trybunał Konstytucyjny może orzekać o takiej zgodności. Związanie organu publicznego przepisem prawa trwa do momentu, w którym Trybunał Konstytucyjny uzna go za przepis niekonstytucyjny, a tym samym trwale wyeliminuje z systemu prawa, a skutkiem będzie niemożność zastosowania danego przepisu jako podstawy prawnej wydanego rozstrzygnięcia.

2. Dochodzenie zobowiązań podatkowych oraz prowadzenie działań w tym zakresie zbadano na podstawie prób opisanych poniżej w punktach A i B.

A. Szczegółowym badaniem objęto dochodzenie zaległych należności od siedmiu zobowiązanych¹² na łączną kwotę 66 011,6 tys. zł¹³, w tym od trzech zobowiązanych posiadających najwyższe zaległości¹⁴ (na łączną kwotę 65 037,7 tys. zł) oraz od czterech zobowiązanych, których zaległości mieściły się w przedziale od 100 tys. zł do 500 tys. zł (na łączną kwotę 973,9 tys. zł).

¹¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1131.

¹² Z wyłączeniem podmiotów objętych postępowaniem upadłościowym lub restrukturyzacyjnym).

¹³ Kwota zaległości netto.

¹⁴ Wybranych z pięciu największych zobowiązanych (trzy spółki z o.o.).

Zaległości te stanowiły 11,7 % średniego stanu zaległości netto na koniec 2024 r. i 2025 r.¹⁵ oraz 23,5 % zaległości netto na koniec 2025 r. Zaległości z tytułu podatku od towarów i usług stanowiły 99,7 % wartości zaległości poddanych badaniu.

Badanie ww. próby wykazało m.in., że:

- w 2025 r. Urząd wystawił i przesłał trzem zobowiązanym pięć upomnień¹⁶ zgodnie z zasadami określonymi w art. 15 § 1 upea oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych¹⁷;
- wystawione w 2025 r. trzem ww. zobowiązanym tytuły wykonawcze (pięć) sporządzono zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 § 1 upea oraz ze wzorem określonym w rozporządzeniu¹⁸ wydanym na podstawie art. 26 § 2 ww. ustawy;
- kwoty zaległych należności wykazane w ww. upomnieniach i tytułach wykonawczych odpowiadały kwotom wynikającym z ewidencji księgowej;
- stan majątkowy oraz źródła dochodów trzech ww. zobowiązanych oraz jednego zobowiązanego w sprawie dotyczącej tytułu wykonawczego wystawionego w 2023 r. pracownicy Działu Egzekucji Administracyjnej ustalali w 2025 r. i 2026 r. (do dnia zakończenia czynności kontrolnych w tym zakresie¹⁹) wykorzystując m.in. dane ze źródeł/baz danych wewnętrznych i zewnętrznych;
- w przypadku dysponowania w 2025 r. danymi o majątku lub źródłach dochodu zobowiązanych bez opóźnień zastosowano środek egzekucyjny;
- w przypadku jednej spółki, wobec której umorzono postępowanie egzekucyjne w 2021 r. ze względu na bezskuteczność egzekucji²⁰ (co było poprzedzone rzetelnym poszukiwaniem majątku), pracownicy Działu Spraw Wierzycielskich (dalej: SEW) w okresie późniejszym oraz w 2025 r. systematycznie poszukiwali majątku oraz źródeł dochodu zobowiązanego zgodnie z „Wewnętrzną procedurą w sprawie obiegu akt postępowań egzekucyjnych”²¹; podjęto również działania mające na celu ustalenie przesłanek do przeniesienia odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe na osoby trzecie (w wyniku analizy z 2021 r. odstąpiono od wszczęcia postępowania z uwagi na przedawnienie odpowiedzialności, o której mowa w art. 118 Ordynacji podatkowej);
- dwie spółki zostały rozwiązane przez sąd rejestrowy bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego na podstawie art. 25d ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym²², odpowiednio w: 2019 r. i 2024 r. oraz wykreślone z Rejestru Przedsiębiorców KRS; wcześniej (w 2016 r. i 2022 r.) wydano po dwie decyzje

¹⁵ Zaległości netto na koniec roku: 2024 wyniosły 284 085,3 tys. zł, 2025 r. 281 156,2 tys. zł (łącznie 565 241,5 tys. zł).

¹⁶ Upomnienia zawierały przewidziane prawem elementy określone w rozporządzeniu Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie danych zawartych w upomnieniu (Dz. U. nr 2194).

¹⁷ Dz. U z 2024 r. poz. 316.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 marca 2024 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz. U. poz. 431).

¹⁹ Do 27 lutego 2026 r.

²⁰ Art. 59 § 2 upea.

²¹ Wewnętrzna procedura postępowania nr SWW/020-16/2022/01 z 20 grudnia 2022 r.

²² Dz. U. z 2025 r. poz. 869, ze zm.

o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, z których w jednym przypadku postępowanie egzekucyjne pozostawało nadal w toku;

Naczelnik wyjaśnił m.in., że po utracie bytu prawnego przez ww. spółki nie były prowadzone wobec nich żadne czynności, ani nie były podejmowane działania przez Urząd. Do chwili obecnej²³ prowadzone są postępowania karne skarbowe dotyczące ww. podmiotów (w jednym przypadku postępowanie toczy się przed sądem, a w drugim prowadzone jest przez prokuraturę);

- według stanu na 31 grudnia 2025 r. zobowiązania podatkowe nie uległy przedawnieniu, z wyjątkiem części zobowiązań jednej z ww. spółek wykreślonej z KRS, które przedawniły się z dniem 1 stycznia 2025 r., z przyczyn niezależnych od Urzędu²⁴;
- w 2025 r. wyegzekwowano zaległości podatkowe w łącznej wysokości 19,8 tys. zł;
- główną przyczyną niewyegzekwowania zaległości podatkowych był brak majątku zobowiązanych oraz źródeł dochodu.

(akta kontroli str. 53-84, 90-174)

B. Badaniem objęto 10 postępowań egzekucyjnych²⁵ (wobec 10 zobowiązanych²⁶) umorzonych w 2025 r. na podstawie art. 59 § 2 upea, tj. ze względu na bezskuteczność egzekucji. Kwota zobowiązań podatkowych objętych badaniem wynosiła 2503,6 tys. zł, a zobowiązania dotyczące podatku od towarów i usług stanowiły 56,7 % ww. kwoty (tj. 1418,8 tys. zł). We wszystkich ww. postępowaniach Naczelnik był jednocześnie wierzycielem i organem egzekucyjnym. Wyegzekwowano łącznie od dwóch zobowiązanych 187,7 tys. zł²⁷, z tego w 2025 r. od jednego zobowiązanego²⁸ 3,2 tys. zł²⁹.

Badanie ww. umorzonych postępowań egzekucyjnych wykazało, że:

- pierwsze czynności egzekucyjne podejmowano od dnia wpływu z SEW tytułu wykonawczego do 7 dni,
- wszczęcie egzekucji następowało po upływie od jednego dnia do 22 dni od wpływu z SEW tytułu wykonawczego, co było zgodne z § 7 ust. 1 procedury, który stanowił, że należy dążyć do wszczęcia egzekucji nie później niż w ciągu 60 dni od wpływu tytułu wykonawczego,
- przerwy między czynnościami egzekucyjnymi nie były dłuższe niż sześć miesięcy, co było zgodne z § 14 ust. 3 ww. procedury,
- postępowania były prowadzone od 126 dni do 602 dni³⁰, z tego trzy³¹ zostały zakończone przed upływem sześciu miesięcy od wszczęcia egzekucji, co było zgodne ze wskazanym w § 31 ust. 1 procedury zaleceniem dążenia, aby postępowanie egzekucyjne zostało zakończone w terminie sześciu miesięcy od daty wszczęcia egzekucji, natomiast siedem³² postępowań było prowadzonych od 298 dni do 601 dni, co jak wynikało z wyjaśnień Kierownika Działu Egzekucji

²³ Wyjaśnienia Naczelnika Urzędu z 6 marca 2026 r.

²⁴ Urząd wykorzystywał we właściwym czasie wszelkie dostępne prawem środki w celu odzyskania należności.

²⁵ Postępowania obejmowały 10 tytułów wykonawczych wystawionych na zaległości podatkowe w przedziale od 50,0 tys. zł do 500,0 tys. zł.

²⁶ Na potrzeby niniejszego wystąpienia pokontrolnego zobowiązanym nadano numery od 1 do 10.

²⁷ Z tego w 2024 r. wyegzekwowano 169,3 tys. zł z tytułu podatku od towarów i usług.

²⁸ Tj. zobowiązanego nr 1.

²⁹ Kwota nie dotyczyła podatku od towarów i usług.

³⁰ Liczone od wystawienia tytułu wykonawczego do wydania postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego.

³¹ Tj. wobec zobowiązanego nr 6, 7 i 9.

³² Tj. wobec zobowiązanego nr: 1 – 507 dni, 2 – 298 dni, 3 – 601 dni, 4 – 505 dni, 5 – 389 dni, nr 8 – 419, nr 10 – 494.

Administracyjnej (dalej: Kierownik) było spowodowane m.in. skutecznie zastosowanym środkiem egzekucyjnym, który nie zaspokajał od razu dochodzonej należności, koncentracją działań mającą na celu zmniejszenie liczby spraw najstarszych (objęte monitoringiem IAS w Gdańsku), dużym obciążeniem pracą w komórce egzekucyjnej (w 2025 r. przedmiotem postępowania egzekucyjnego było 21,7 tys. spraw, z tego zakończono 12,9 tys. – każdy pracownik obsługiwał około 2170 spraw), priorytetem była egzekucja zaległości nowych, bieżących, w których dłużnik posiadał majątek co powodowało, że były większe szanse na zakończenie postępowania poprzez zaspokojenie roszczeń wierzyciela, postępowania egzekucyjne wydłużały się z uwagi na konieczność potwierdzenia posiadanego składnika majątku czy wiarytelności dłużnika,

- dokonując czynności egzekucyjnych, w tym poszukując majątku i źródeł dochodu zobowiązanych, korzystano z dostępnych źródeł informacji, w tym systemów i baz danych dostępnych w Urzędzie m.in. Poltax³³ Plus (w tym podsystem Egapoltax), Ogniw, CEPIK, CEKW, Wro-System, JPK³⁴, k@wa, co było zgodne z § 7 ust. 3 ww. procedury,
- we wszystkich objętych badaniem postępowaniach zastosowanymi środkami egzekucyjnymi były zajęcia rachunków bankowych zobowiązanych, ponadto w jednym postępowaniu³⁵ zajęto inne wiarytelności pieniężne (w oparciu o dane z JPK), środki egzekucyjne stosowano bez opóźnień,
- w dwóch postępowaniach³⁶ jedyny zastosowany środek egzekucyjny (tj. zajęcie rachunku bankowego) okazał się nieskuteczny,
- w jednym postępowaniu³⁷ wystąpiono do sądu z wnioskiem o nakazanie zobowiązanemu wyjawienia majątku, w pozostałych nie wystąpiono, ponieważ jak wynikało z wyjaśnień Kierownika było to przedmiotem analizy zarówno na etapie wszczęcia egzekucji (po wstępnej analizie danych zgromadzonych w dostępnych bazach danych), na etapie analizy stanu zaległości zobowiązanych oraz przed podpisaniem postanowienia o umorzeniu postępowania, ponadto z uwagi na subsydiarny charakter tej instytucji, jej zastosowanie znajdowało uzasadnienie w sytuacji, gdy istniała realna możliwość ujawnienia majątku umożliwiającego dalsze prowadzenie egzekucji. Ponadto z wyjaśnień Kierownika wynikało, że w ugruntowanej praktyce sądów, nie przeprowadzają one wyjawienia majątku zobowiązanych w sytuacji, gdy nie jest znany ich adres zamieszkania lub siedziba (co miało miejsce w ośmiu przypadkach) – w takich sytuacjach sąd zawieszał postępowanie, zwracał wniosek do organu egzekucyjnego celem jego uzupełnienia o aktualnych adres do doręczeń lub w trybie kodeksu postępowania cywilnego nakazując doręczenie odpisu wniosku i formularza w sprawie wyjawienia majątku zobowiązanemu pod rygorem umorzenia postępowania w tym zakresie. Kierownik wyjaśnił, że w tych przypadkach przy braku możliwości skutecznego doręczenia korespondencji sądowej złożenie wniosku o wyjawienie majątku nie zwiększyłoby realnie skuteczności egzekucji. W jednym przypadku, jak wynikało z wyjaśnień Kierownika, postępowanie zostało ponownie wszczęte na wniosek SEW, w związku z ustaleniem dwóch nowych rachunków bankowych oraz stałym monitorowaniem składników majątku zobowiązanego, w związku

³³ POLTAX - centralny system informatyczny wykorzystywany przez KAS do ewidencjonowania, przetwarzania danych oraz obsługi podatników.

³⁴ Jednolity Plik Kontrolny.

³⁵ Wobec zobowiązanego nr 1.

³⁶ Dotyczy postępowań wobec zobowiązanych nr 7 i 9.

³⁷ Dotyczącym zobowiązanego nr 1.

z posiadaniem wiedzy na temat majątku odstąpiono od sporządzenia wniosku do sądu o jego wyjawienie,

- w siedmiu przypadkach przydzielono sprawy do służby w terenie, w wyniku której ustalono m.in. brak siedziby spółek, zobowiązany nie przebywał pod wskazanym adresem, a w trzech postępowaniach³⁸, że siedziby spółek były rejestrowane w tzw. biurach wirtualnych i nie miały ważnych umów na usługę ich prowadzenia oraz żadnego majątku pod adresem biura wirtualnego,
- w związku z umorzeniem siedmiu postępowań³⁹ z uwagi na bezskuteczność egzekucji sporządzono wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie ustalenia odpowiedzialności osoby trzeciej, co było zgodne § 35 ust. 1 procedury, ,
- w trzech przypadkach⁴⁰ do KRS zostały wpisane daty wszczęcia egzekucji należności podatkowych oraz wysokości kwot do wyegzekwowania, natomiast nie złożono wniosków o wpisanie daty i sposobu zakończenia egzekucji, ponadto w czterech przypadkach⁴¹ do KRS nie zostały złożone wnioski o wpisanie daty wszczęcia egzekucji, wysokości kwot do wyegzekwowania oraz daty i sposobu zakończenia egzekucji, co było niezgodne z art. 55a § 1 upea i zostało opisane w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości,
- akta czterech umorzonych postępowań egzekucyjnych⁴² zawierały m.in. aktualne wydruki z systemu k@wa, CEPIK, Centralnego Rejestru Ksiąg Wieczystych, co było zgodne z § 31 ust. 14 pkt 1 procedury, natomiast akta pięciu postępowań⁴³ nie zawierały wszystkich dokumentów wymaganych zgodnie z ww. regulacją, co zostało opisane w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości,
- umorzenie jednego postępowania⁴⁴ (z ww. pięciu) nastąpiło bez pozyskania aktualnych informacji o zobowiązanym w ewidencji KSI ZUS, a jednego⁴⁵ przed otrzymaniem informacji na temat zobowiązanego z ww. ewidencji, co opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 175-324, 359-394, 449-988)

3. Naczelnik monitorował egzekwowanie zaległości podatkowych poprzez: comiesięczne sprawdzanie wyegzekwowanych kwot zaległości podatkowych celem zapewnienia realizacji wyznaczonych celów kwartalnych, analizę parametrów realizacyjnych Działu Egzekucji Administracyjnej m.in. liczby czynnych tytułów wykonawczych powyżej dwóch, pięciu, siedmiu i 10 lat, wykonanie wskaźnika egzekucji zaległości oraz efektywności egzekucji podatków stanowiących dochód budżetu państwa, sprawowanie bezpośredniego nadzoru i weryfikację zasadności udzielenia zwolnień majątku spod egzekucji, comiesięczny monitoring wskaźników szybkości podejmowania działań windykacyjnych oraz zaległości wymagalnych, na które wystawiono tytuły wykonawcze, zlecenie przeprowadzenia w 2025 r. kontroli funkcjonalnej w zakresie zawieszonych postępowań egzekucyjnych, analizę postępów i wyników egzekucji

³⁸ Tj. wobec zobowiązanych nr 8, 9 i 10.

³⁹ Wobec zobowiązanych nr 4-10, tj. spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

⁴⁰ Dotyczących egzekucji wobec zobowiązanych nr 4, 8 i 10.

⁴¹ Dotyczących egzekucji wobec zobowiązanych nr 5, 6, 7 i 9.

⁴² Dotyczących postępowań prowadzonych wobec zobowiązanych nr 2, 4, 6, 8.

⁴³ Prowadzonych wobec zobowiązanych nr 1, 5, 7, 9 i 10.

⁴⁴ Prowadzonego wobec zobowiązanego nr 1.

⁴⁵ Prowadzonego wobec zobowiązanego nr 3.

z nieruchomości, porównywanie wyników działalności między jednostkami KAS, analizę raportów dotyczących terminowości przystąpienia do egzekucji i podejmowania kolejnych czynności.

(akta kontroli str. 325-358)

W porównaniu do lat 2022–2024 w 2025 r. poprawiła się sprawność organu w podejmowaniu działań windykacyjnych mierzona za pomocą wskaźnika szybkości podejmowania działań windykacyjnych⁴⁶, który w 2025 r. wyniósł 14,94, natomiast w poszczególnych latach ww. okresu odpowiednio: 18,63, 20,4 i 22,7.

(akta kontroli str. 395-398)

W 2025 r. w Urzędzie wyegzekwowano zaległości podatkowe stanowiące dochody budżetu państwa w wysokości 46 993,4 tys. zł, z tego 43 969,0 tys. zł stanowiły zaległości własne, tj. dla których Urząd był jednocześnie wierzycielem i organem egzekucyjnym, co stanowiło 7,8 % średniego stanu zaległości podatkowych na koniec 2024 r. i na koniec 2025 r.

(akta kontroli str. 21, 399)

W 2025 r. liczba tytułów wykonawczych do załatwienia przez organ egzekucyjny wyniosła 21,7 tys. i była niższa niż w latach 2022-2024⁴⁷ odpowiednio o: 0,6 tys., 1,6 tys. oraz 0,2 tys.

Spośród ww. tytułów do załatwienia w 2025 r., liczba tytułów wykonawczych obejmujących podatki stanowiące dochody budżetu państwa wyniosła 9,1 tys. i była niższa niż w latach 2022-2023 odpowiednio o: 1,5 tys. oraz 0,5 tys., zaś w porównaniu z 2024 r. była wyższa o 0,4 tys⁴⁸.

Kwota zaległości z tytułu podatków stanowiących dochody budżetu państwa do wyegzekwowania w 2025 r. wyniosła 89 256,4 tys. zł i była wyższa niż w latach 2022-2024 odpowiednio o: 9598,8 tys. zł, 16 056,6 tys. zł oraz 19 600,9 tys. zł⁴⁹.

(akta kontroli str. 47-52)

Wskaźnik realizacji tytułów wykonawczych obejmujących zaległości podatkowe (liczony jako relacja liczby tytułów wykonawczych załatwionych w danym okresie do liczby tytułów wykonawczych do załatwienia w tym okresie) wyniósł w 2025 r. 63,7%. Wskaźnik ten był zbliżony do poziomu osiągniętego w 2023 r. (63,5 %), natomiast był wyższy niż w 2022 r. (58,5 %) o 5,2 pkt proc. oraz w 2024 r. (60,9 %) o 2,8 pkt proc.

(akta kontroli str. 47)

Wskaźnik relacji kwoty zaległości podatkowych wyegzekwowanych w postępowaniach egzekucyjnych do kwoty zaległości objętej tytułami wykonawczymi wyniósł w 2025 r. 52,7 %.

⁴⁶ Wskaźnik liczony dla zaległości wymagalnych jako średni upływ czasu (w dniach) od daty, od której możliwe było podjęcie działań windykacyjnych do daty wystawienia upomnienia lub tytułu wykonawczego oraz dla zaległości podatkowych przekraczających kwotę kosztów upomnienia.

⁴⁷ W latach 2022-2024 liczba tytułów wykonawczych do załatwienia ogółem wyniosła odpowiednio: 22,3 tys., 23,3 tys. oraz 21,9 tys.

⁴⁸ W latach 2022-2024 liczba tytułów wykonawczych do załatwienia obejmujących podatki stanowiące dochody budżetu państwa wyniosła odpowiednio: 10,6 tys., 9,6 tys. oraz 8,7 tys.

⁴⁹ W latach 2022-2024 kwota zaległych należności objętych tytułami wykonawczymi obejmującymi podatki stanowiące dochody budżetu państwa wyniosła odpowiednio: 79 657,6 tys. zł, 73 199,8 tys. zł oraz 69 655,5 tys. zł.

W porównaniu z latami 2022-2024⁵⁰ wskaźnik ten był wyższy odpowiednio o: 21,8 pkt proc., 5,7 pkt proc. oraz 6,5 pkt proc.

Naczelnik wyjaśnił m.in., że wzrost wartości ww. wskaźnika był wynikiem szybkiego podejmowania czynności takich jak wystawianie upomnień (w dalszej kolejności tytułów wykonawczych), co nastąpiło w związku z wdrożeniem w drugiej połowie 2025 r. funkcjonalności „upomnień masowych” (w obszarze Poltax2BPlus) i zwiększyło efektywność egzekucji. Ponadto priorytetowo traktowano egzekucję zaległości nowych, bieżących, w których dłużnik posiadał majątek, co zwiększało szanse na zaspokojenie roszczeń wierzyciela.

(akta kontroli str. 47, 85-89)

W 2025 r.:

- umorzono 656 postępowań egzekucyjnych z powodu bezskuteczności egzekucji obejmujących zaległości z tytułu podatków stanowiących dochody budżetu państwa na łączną kwotę 11 323,3 tys. zł,
- liczba tytułów wykonawczych, w przypadku których organ egzekucyjny stwierdził bezskuteczność egzekucji spadła w porównaniu do ich liczby w latach 2022-2024, w których wyniosła ona odpowiednio: 1060, 1281 i 733,
- kwota z tytułu umorzonych postępowań egzekucyjnych obejmujących zaległości podatkowe stanowiące dochody budżetu państwa była niższa niż w latach 2022-2024, w których wyniosła odpowiednio: 26 329,1 tys. zł, 35 719,3 tys. zł i 32 684,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 400-448)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pracownicy Urzędu w przypadku siedmiu z 10 objętych badaniem umorzonych postępowań egzekucyjnych nie zainicjowali złożenia wniosków o wpisanie do KRS wymaganych informacji, z tego:

- w trzech przypadkach⁵¹ – informacji dotyczących daty i sposobu zakończenia egzekucji,
- w czterech przypadkach⁵² – informacji dotyczących daty wszczęcia egzekucji należności podatkowych, wysokości pozostałych do wyegzekwowania kwot oraz daty i sposobu zakończenia egzekucji.

Brak działań w powyższym zakresie był niezgodny art. 55a ust. 1 upea, który stanowił, że w przypadku prowadzenia egzekucji wobec podmiotu wpisanego w KRS dotyczącej należności podatkowych i celnych, do poboru których jest zobowiązany naczelnik urzędu skarbowego, a nie zostały one uregulowane w terminie 60 dni od daty wszczęcia egzekucji, organ egzekucyjny składa wniosek o wpisanie do KRS daty wszczęcia egzekucji tych należności, wysokości pozostałych do wyegzekwowania kwot oraz daty i sposobu zakończenia egzekucji.

⁵⁰ Wskaźnik ten wyniósł: 30,9 % w 2022 r., 47,0 % w 2023 r. i 46,2 % w 2024 r.

⁵¹ Tj. w związku z umorzeniem postępowania egzekucyjnego wobec: [...]Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) ze względu na tajemnicę skarbową. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Pomorskiej Delegaturze w Gdańsku.

⁵² Tj. w związku z wszczęciem egzekucji oraz umorzeniem postępowania egzekucyjnego wobec zobowiązanych[...] Jak w przypisie 51.

Ponadto zgodnie z § 34 ust. 1 pkt 1 a) procedury informacje przetwarzane w postępowaniu egzekucyjnym powinny być przedmiotem analizy pod kątem wpisania do KRS informacji dotyczących egzekucji należności pieniężnych zgodnie z art. 55a upea.

W trakcie kontroli NIK, tj. w dniach 24-26 lutego 2026 r. wnioski zostały złożone.

(akta kontroli str. 452-486, 522-531, 627-631, 665-669, 744-749, 793-798, 835-839, 853-858, 884-888, 924-928, 957-962)

Z wyjaśnień Pracowników Urzędu prowadzących ww. postępowania wynikało m.in., że:

- brak wpisu był spowodowany przeoczeniem tytułów wykonawczych w związku z tym, że w realiach Urzędu (tj. około 1400 tytułów wykonawczych wobec osób prawnych) czynności wpisu bądź wykreślenia mają charakter odrębny i nie były wsparte automatycznym systemem weryfikacji,
- wpis, o którym mowa w art. 55a upea ma charakter informacyjny, ostrzegawczy dla kontrahentów i organów administracji oraz nie stanowi on środka egzekucyjnego, nie wywołuje bezpośrednich skutków materialnoprawnych w postępowaniu egzekucyjnym i nie wpływa na możliwość dalszego prowadzenia egzekucji ani na bieg terminów przedawnienia,
- niezależnie od ww. wpisów, ujawniano wpisy o umorzeniu postępowań egzekucyjnych w Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz informacje w Rejestrze Należności Publicznoprawnych prowadzonym w systemie teleinformatycznym Szefa KAS, nawet w przypadku pominięcia jednego z ww. rejestrów informacja o prowadzonym postępowaniu egzekucyjnym lub jego zakończeniu i tak zostanie ujawniona, co pozwala zachować jej informacyjny charakter.

Z wyjaśnień jednego pracownika wynikało, że spółka⁵³ faktycznie nie prowadziła działalności gospodarczej (nie miała siedziby – adres wykreślony z KRS, została wykreślona z rejestru Vat, a także uchylono jej NIP), stąd w tych okolicznościach nie występował z wnioskiem o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego ze względu na bezzasadne generowanie kosztów sądowych, brak ekonomiki postępowania.

(akta kontroli str. 228-268)

Ponadto Kierownik sprawujący nadzór nad pracownikami prowadzącymi postępowania egzekucyjne wyjaśnił, że czynność składania wniosków o dokonanie wpisów w KRS nie była wsparta żadnym automatycznym procesem, który zapewniałby weryfikację podmiotów i terminów dokonywania wpisów, stąd też w latach 2020-2024 wypracowano realizację tego zadania w sposób manualny, który nie był doskonały, możliwe były przeoczenia poszczególnych spraw. Sposób ten był stosowany wobec braku innych narzędzi do kontroli dokonywanych wpisów. Kierownik dodał, że był to mechanizm bardzo absorbujący, wyłączający pracownika z prowadzenia przydzielonych mu postępowań. Wobec powyższego po ustabilizowaniu praktyki oraz wobec braku uchybień w tym zakresie, ograniczono weryfikację do incydentalnie wybranych spraw, a znaczne podniesie kwot do wyegzekwowania przez organ egzekucyjny spowodowało położenie nacisku w 2025 r. na nadzór nad działaniami dotyczącymi bezpośrednio egzekucji, co spowodowało zwiększenie intensywności nadzoru w tym obszarze. Ponadto Kierownik wyjaśnił, że w przedmiotowych przypadkach uchybienie to

⁵³ Dotyczy zobowiązanego nr 9.

wynikało z przeświadczenia pracowników, że m.in. wykreślenie adresu podmiotu z KRS, nieprowadzenie działalności pod adresem wskazanym w tytule wykonawczym zwalniało z konieczności dokonania takiego wpisu.

(akta kontroli str. 269-324)

NIK zwraca uwagę, że realizacja art. 55a ust. 1 upea jest obowiązkiem organu egzekucyjnego, a ustawodawca nie przewidział sytuacji zwalniających z jego wykonania, stąd jeśli dany podmiot figuruje w KRS, to należy zapewnić dokonanie w nim stosownych wpisów (właśnie z uwagi na ich informacyjną funkcję) niezależnie od sytuacji faktycznej podmiotu, czy ujawnienia wpisów w innych rejestrach.

2. Pracownicy Urzędu nie zapewnili, aby akta pięciu umorzonych postępowań egzekucyjnych (przez nich prowadzonych w 2025 r.) zawierały aktualne wydruki: z CEPIK (w czterech przypadkach⁵⁴) oraz z systemu k@wa (w jednym przypadku⁵⁵), co było niezgodne z § 31 ust. 14 pkt 1 i ust. 15 procedury.

(akta kontroli str. 522-626, 793-834, 853-883a, 924-988)

W sprawie braku aktualnych wydruków z CEPIK w aktach:

- dwóch umorzonych postępowań egzekucyjnych⁵⁶, Pracownik Urzędu wyjaśnił, że baza ta była weryfikowana przed umorzeniem postępowań, a zobowiązani nie posiadali żadnych zarejestrowanych pojazdów mechanicznych⁵⁷, najprawdopodobniej przez negatywny wynik weryfikacji i niedopatrzenie wydruki te nie zostały załączone do akt umorzonego postępowania,
- dwóch umorzonych postępowań egzekucyjnych⁵⁸, Pracownicy Urzędu wyjaśnili, że w aktach umorzonych postępowań znajdowały się aktualne wydruki z aplikacji Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, których wyniki były równorzędne z danymi uzyskanymi z CEPIK, a w momencie, w którym weszła w życie procedura, nie było innych narzędzi umożliwiających weryfikację pojazdów będących własnością dłużnika, a także, że procedura zostanie zaktualizowana o możliwość zamieszczania w aktach wydruków z aplikacji Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

W sprawie braku aktualnego wydruku z systemu k@wa w aktach jednego umorzonego postępowania egzekucyjnego⁵⁹, Pracownik Urzędu wyjaśnił, że dane w systemie k@wa zostały zweryfikowane przed umorzeniem postępowania, jednakże nie zostały one wydrukowane i zarchiwizowane.

(akta kontroli str. 197-210, 224-227)

⁵⁴ Postępowania egzekucyjne prowadzone wobec zobowiązanego nr 5, 7, 9 i 10.

⁵⁵ Postępowanie egzekucyjne prowadzone wobec zobowiązanego nr 1.

⁵⁶ Prowadzonych wobec zobowiązanego nr 9 i 10.

⁵⁷ Na podstawie wydruków z CEPIK z dnia 10 lutego 2025 r.

⁵⁸ Prowadzonych wobec zobowiązanego nr 5 i 7.

⁵⁹ Prowadzonego wobec zobowiązanego nr 1.

3. Dwa postępowania egzekucyjne⁶⁰ prowadzone wobec zobowiązanych będących osobami fizycznymi umorzono nie uzyskawszy aktualnych informacji z ewidencji KSI ZUS, z tego:
- w jednym przypadku⁶¹ – mimo wystąpienia 4 marca 2025 r. do ZUS, postępowanie umorzono 19 marca 2025 r. bez uzyskania odpowiedzi. Odpowiedź wpłynęła 2 kwietnia 2025 r., zaś poprzednia informacja z ZUS pochodziła z 24 maja 2024 r.,
 - w jednym przypadku⁶² – nie wystąpiono do ZUS o udostępnienie informacji na temat zobowiązanego. Ostatnia weryfikacja miała miejsce 11 lutego 2025 r., podczas gdy postępowanie umorzono 22 grudnia 2025 r.,

co świadczyło o braku rzetelności w ustalaniu źródeł dochodu zobowiązanego i nie było zgodne z § 7 ust. 3 procedury, który stanowił, że dokonując czynności egzekucyjnych należy korzystać z wszelkich dostępnych źródeł informacji oraz § 31 ust. 13 procedury, który stanowił, że umorzenie postępowania z uwagi na jego bezskuteczność powinno opierać się na rzetelnie zgromadzonym materiale dowodowym, z którego będzie jednoznacznie wynikał brak możliwości realizacji obowiązków objętych tytułami wykonawczymi.

(akta kontroli str. 175-176, 208, 213-218, 514-526, 665-743)

Z wyjaśnień Pracowników Urzędu wynikało, że w przypadku, w którym:

- postępowanie umorzono przed otrzymaniem odpowiedzi z ZUS – sprawdzone zostały systemy POLTAX i e-Orus, w których rejestrowano informacje na temat dochodów zobowiązanego, na podstawie analizy danych zgromadzonych w aktach postępowania egzekucyjnego i zawartych w systemach nie ustalono, aby zobowiązany otrzymywał świadczenia ZUS, osiągał wynagrodzenie z prac najemnych lub innych źródeł zatrudnienia, a tym samym osiągał jakiegokolwiek dochody. Ponadto Pracownik Urzędu wyjaśnił, że w związku z wnioskiem z 8 sierpnia 2025 r. o ponowne wszczęcie egzekucji w zakresie dotyczącym zastawu skarbowego, wykorzystano odpowiedź z ZUS z 2 kwietnia 2025 r. i zajęto wskazaną w nim wierzytelność, jednak nie przyniosła ona zamierzonego efektu w związku z brakiem uznania zajęcia przez dłużnika wierzytelności,
- postępowanie umorzono bez wystąpienia do ZUS o aktualne informacje na temat zobowiązanego – organ egzekucyjny przystępując do umorzenia postępowania opierał się na zgromadzonych informacjach o majątku zobowiązanego, w tym[...] ⁶³, zaś z uwagi na jego wiek – nie pobierał emerytury, a także złożono do właściwego sądu wnioski o nakazanie wyjawienia majątku. Pracownik Urzędu wyjaśnił, że w związku z powyższym uznał, że zachodziły wystarczające przesłanki aby uznać, że postępowanie egzekucyjne wypada bezskutecznie, co spowodowało jego umorzenie. Ponadto Pracownik Urzędu zaznaczył, że powyższe nie miało żadnego wpływu i skutku na wyegzekwowanie zaległości, tym samym nie spowodowało żadnego uszczuplenia dla Skarbu Państwa, a po umorzeniu postępowania egzekucyjnego majątek zobowiązanego jest cyklicznie monitorowany przez komórkę wierzycielską, która dokonuje sprawdzeń m.in. w KSI ZUS, a przypadku ujawnienia nowego majątku sprawy egzekucyjne są wznawiane.

⁶⁰ Kwota zobowiązań podatkowych (kwota główna bez odsetek) objętych umorzonymi postępowaniami egzekucyjnymi wynosiła 480,7 tys. zł (zobowiązany nr 1) oraz 163,5 tys. zł (zobowiązany nr 3).

⁶¹ Postępowanie prowadzone wobec zobowiązanego nr 3.

⁶² Postępowanie prowadzone wobec zobowiązanego nr 1.

⁶³ Jak w przypisie 51.

Kierownik, który umorzył dwa ww. postępowania wyjaśnił, że w sposób wystarczający udokumentowano brak majątku zobowiązanych, aby je umorzyć, w szczególności uwzględniono okoliczności tj. brak skuteczności egzekucji z pieniędzy, z wierzytelności rachunków bankowych, z wierzytelności ujawnionych w JPK, brak nieruchomości i pojazdów mechanicznych, brak ustalonego miejsca pobytu i fakt poszukiwania zobowiązanego przez Policję⁶⁴, informacja z KSI ZUS [...] ⁶⁵, w której wynikało, że zobowiązany prowadził wyłącznie działalność gospodarczą i nie osiągał dochodów z wynagrodzenia za pracę⁶⁶, informacje z przeszukania bazy Poltax⁶⁷. Kierownik wyjaśnił, że ww. okoliczności uzasadniały umorzenie postępowań z powodu bezskuteczności egzekucji, a brak informacji z KSI ZUS można uznać za drobne odstępstwo od procedury, które nie miało żadnego wpływu i skutku na wyegzekwowanie zaległości, bowiem po umorzeniu postępowania egzekucyjnego majątek zobowiązanego cyklicznie monitorowano przez komórkę wierzycielską, a w przypadku ujawnienia nowego majątku sprawy egzekucyjne będą wznawiane.

(akta kontroli str. 177-182)

Zdaniem NIK na moment umorzenia postępowań egzekucyjnych organ nie posiadał jednak pełnej wiedzy na temat zobowiązanych – chociażby dotyczącej pobierania przez nich renty, informacji przekazanej do ZUS przez potencjalnych płatników, a ponadto dokonując czynności egzekucyjnych nie skorzystano ze wszelkich możliwych źródeł informacji, a umorzenie postępowań z uwagi na bezskuteczność, w ocenie NIK oparto na nie w pełni rzetelnie zgromadzonym i jednoznacznym materiale dowodowym.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Załączanie wydruków wymaganych dokumentów do akt umorzonych postępowań egzekucyjnych.
2. Umarzanie postępowań egzekucyjnych w oparciu o materiał dowodowy pozwalający na jednoznacznie stwierdzenie bezskuteczności egzekucji.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

⁶⁴ Dotyczy zobowiązanego nr 1.

⁶⁵ Jak w przypisie 51.

⁶⁶ Dotyczy zobowiązanego nr 1.

⁶⁷ Dotyczy zobowiązanego nr 3.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁶⁸ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Pomorskiej Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Gdańsk, dnia 19 marca 2026 r.

Kontrolerzy
Główny specjalista kontroli państwowej
Hanna Rybczyńska

/podpisano elektronicznie/

Główny specjalista kontroli państwowej
Marta Gajewska

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli
Pomorska Delegatura w Gdańsku
p.o. Dyrektor
Tomasz Słaboszowski

/podpisano elektronicznie/

⁶⁸ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres do doręczeń elektronicznych NIK, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1045, ze zm.). w przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie, w miarę możliwości, skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy jednostki kontrolnej NIK przeprowadzającej postępowanie kontrolne.